

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
LIMBA ȘI LITERATURA ELINĂ**

NOTĂ DE PREZENTARE

Prezentele propuneri privind evaluarea etapelor de formare continuă a personalului didactic se adresează profesorilor de limba greacă veche din liceu, clasele: IX-XII și XIII.

Programa se axează pe valorificarea achizițiilor lingvistice și culturale ale Antichității grecești, actualizate în context modern european, ca factor de unitate și continuitate.

Elementul de noutate se referă la exigențele reformei față de pregătirea profesorilor, potrivit standardelor societății contemporane de eficiență și de eficacitate a sistemului de învățământ. Dincolo de o solidă pregătire de specialitate, profesorului i se cere desfășurarea eficientă a unui demers didactic formativ, referitor la deprinderi și abilități specifice disciplinei, precum și utilizarea metodelor moderne de învățare.

Programa de examen are ca puncte de plecare curriculum-ul național și programele școlare în vigoare din învățământul preuniversitar, pentru limba greacă veche.

Examenul este orientat spre a evalua calitatea concepției didactice și modalitățile concrete prin care profesorul pune elevii în situații de învățare eficiente, apte de a conduce la formarea capacităților și competențelor prevăzute în programele școlare.

Urmărind obiectivele generale și specifice ale disciplinei, programa este astfel structurată încât să coreleze domeniul specialității (limba și literatura greacă veche) cu științele conexe: metodică și pedagogia. Este important ca profesorul să poată demonstra modul adecvat, creativ și reflexiv în care aplică aceste competențe în actul didactic.

De asemenea, competențele și conținuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară, sistematică în realizările activităților didactice.

I Competențe evaluate

1. Limba și literatura elină

Domenii de competență	Unități de competență
Comunicare	Comunicarea în relația profesor-elev Demonstrarea abilităților de comunicare, empatice și de cooperare necesare demersului educațional
Curriculum	Cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinei limba și literatura elină Realizarea de conexiuni între conținuturile disciplinei (limbă, elemente de istorie, cultură și civilizație) și probleme de învățare specifice domeniului; Cunoașterea integrală a conținuturilor și conceptelor operaționale din domeniile limbă și literatură; Valorificarea foneticii și a lexicului limbii eline în limbile moderne; Înțelegerea și cunoașterea structurilor gramaticale specifice limbii eline; cunoașterea metodelor de analiză și interpretare a textului literar; capacitatea de a traduce un text literar din limba elină în limba română și de a realiza o retroversiune; Pentru domeniul literatură, se prevede cunoașterea operei autorilor prevăzuți în programa de liceu; cunoașterea epocilor fundamentale, a genurilor și speciilor literare precum și a operelor reprezentative pentru fiecare din acestea. Elaborarea proiectului didactic.
Evaluare	Capacitatea de evaluare a cunoștințelor elevului

2. Metodică

Comunicare	Capacitatea de a construi un climat educativ interactiv, de cooperare și stimulatив cu scopul creșterii rezultatelor activităților didactice Conștientizarea exigențelor relației de comunicare a profesorului: elevii, familia, comunitatea, colectivul didactic și de conducere;
Curriculum	Proiectarea parcursului disciplinar: obiective cadru și obiective de referință ale disciplinei; modele ale activității de învățare; conținuturi și concepte

	<p>operaționale ale acestora.</p> <p>Capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;</p> <p>- aplicarea adecvată a principiilor și a metodelor specifice de abordare a noțiunilor de limbă (fonetică, morfologie, sintaxă, vocabular și stilistică)</p> <p>- selectarea diverselor modalități de abordare a textului literar;</p> <p>Capacitatea de a realiza și proiecta demersuri didactice trans-multidisciplinare</p>
Evaluare	<p>Stabilirea tipurilor de evaluare; fixarea momentelor evaluării continue.</p> <p>Selectarea și proiectarea unor metode de evaluare adecvate obiectivelor sau competențelor vizate;</p> <p>Capacitatea de proiectare și realizare a evaluării competențelor dobândite de elevi.</p>
Formarea elevilor	<p>Oferirea unui model al disciplinei ca exercițiu de lectură, reflecție și transfer interdisciplinar în stilul personal de muncă intelectuală;</p> <p>Capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă și la specificul dezvoltării intelectuale ale colectivului de elevi</p>

II Conținuturi

Teme de limbă

A. Structura morfo-sintactică a limbii eline

1. morfologia numelui; categoriile gramaticale nominale;
 - a. flexiunea articolului, substantivului, adjectivului; tipuri flexionare; paradigme;
 - b. flexiunea pronominală; clasificarea pronumelor; paradigme;
2. morfologia verbului; categoriile gramaticale; tipuri flexionare;
3. părțile de vorbire invariabile: adverbul, prepoziția, conjuncția, interjecția.

B. Sintaxa propoziției

1. Subiect, predicat, atribut, complement (de timp, de loc, de cauză, instrumental, de mod, de scop, de relație)
2. Funcțiile sintactice ale cazurilor
3. Sintaxa acordului; topica părților de propoziție

C. Sintaxa frazei

1. coordonarea și subordonarea; propoziții principale, propoziții subordonate: complementive (infinitivală, cu *oti*, *hos*, *hopos*, interogativă indirectă), circumstanțiale (cauzală, finală, consecutivă, comparativă, condițională, concesivă, temporală), relative
2. modurile în propozițiile principale, modurile și conjuncțiile introductive în propozițiile subordonate
3. sintaxa participiului și a infinitivului

Teme de literatură

1. Periodizarea literaturii grecești vechi. Caracteristici generale ale fiecărei perioade și informații generale despre speciile privilegiate și autorii reprezentativi.
2. Genuri și specii principale ale literaturii grecești vechi. Reprezentanți iluștri.

A. Genul epic.

- a. *Epopoile homerice*: i) problema homerică; ii) istoria textului homeric, de la forma orală la cea scrisă; iii) limba homerică; iv) figura lui Homer, între realitate și ficțiune; v) conținutul și semnificațiile epopeilor; vi) posibila valoare documentară a epopeilor; vii) lumea divină a epopeilor; ix) conceptul de eroism în lumea homerică; x) influența epopeilor asupra literaturii ulterioare a Antichității.
- b. *Apollonios din Rhodos*: i) caracteristici principale ale epocii alexandrine, aplicate în mod special la epopee; ii) informații generale despre viață și operă; iii) anti-eroismul *Argonauticelor*; iv) *eros* în epopee; v) influența lui Apollonios asupra literaturii ulterioare a Antichității.

- c. *Poemul didactic – formă specială a epos-ului*: i) originalitatea viziunii despre panteonul divin în *Theogonia*; ii) sistemul de valori morale ilustrat în *Munci și zile*; iii) semnificațiile mitului vârstelor; iv) informații generale despre viața și opera lui Hesiod; v) opoziția dintre valorile promovate în epopeile homerice și cele promovate în opera didactică.
- B. *Genul liric*.
- a. *Caracteristici generale ale poeziei lirice*: i) caracteristici formale; ii) teme principale; iii) legătura între text și circumstanțele producerii sale; iv) canonul poezilor lirici – informații generale.
- b. *Elegia: Mimnerm, Solon, Theognis*: i) informații generale despre viață și operă; ii) *eros* și *paideia* în elegie; iii) specificul elegiei politice.
- c. *Iambografia: Arhiloh*: i) informații generale despre viață și operă; ii) ironie și auto-ironie în opera poetului; iii) semnificația morală și socială a invectivei.
- d. *Monodia: Alceu, Sappho*: i) informații generale despre viață și operă; ii) formă și stil; iii) reflectarea eu-lui în textele lirice.
- e. *Pindar*: i) informații generale despre viață și operă; ii) caracteristicile epiniciului ca specie literară; iii) paralelele mitice – legăturile dintre om și zeu/erou; iv) doctrina moderației; v) concepția despre poet și poezie.
- f. *Poezia alexandrină: Teocrit și Calimah*: i) arta poetică alexandrină și reacția față de epocile precedente; ii) informații generale despre viață și operă; iii) diversitatea procedeele de expresie și interferența genurilor la Teocrit; iv) noutatea inspirației la Teocrit; v) realismul epigramelor lui Calimah; v) caracteristici de stil la cei doi poeți.
- C. *Genul dramatic*.
- a. *Informații generale*: i) teorii despre originile tragediei și comediei; ii) inovații importante pentru evoluția fiecărei specii; iii) spectacolul teatral la Atena; iv) interacțiunile dintre tragedie și comedie; v) registre stilistice specifice fiecărei specii.
- b. *Tragedia: Eschil, Sofocle, Euripide*: i) informații generale despre viață și operă; ii) morala eschileană – viziunea despre *dike*; iii) eroul sofocleic și dilemele sale; iv) critica societății contemporane la Euripide; v) emergența unui nou tip de dramă la Euripide; vi) tipuri de personaje privilegiate/marginalizate la tragici.
- c. *Comedia veche: Aristofan*: i) informații generale despre viață și operă; ii) valențe politice ale comediei; iii) critica societății contemporane în comedie; iv) caracteristici stilistice; v) emergența meta-teatrului și reflecții despre convenția teatrală în comedia veche.
- d. *Comedia nouă: Menandru*: i) informații generale despre viață și operă și despre istoricul textelor autorului; ii) caracteristicile noului tip de comedie; iii) tipologia caracterelor la Menandru.
- D. *Genuri para-literare. Retorica, istoriografia, biografia*.
- a. *Retorica. Demostene și Isocrate*: i) informații generale despre viață și operă; ii) rolul oratorului în societatea ateniană; iii) ideologia ateniană reflectată în discursul panegiric; iv) virtuți civice în discursurile lui Demostene; v) stilul oratoric.
- b. *Istoriografia: Herodot, Tucidide, Polibiu*: i) informații generale despre viață și operă; ii) concepțiile și metodele istorice ale celor trei autori; iii) rolul de „părinte al istoriei” al lui Herodot; iv) psihologia mulțimii la Tucidide; v) teoria formelor de guvernământ la Polibiu; vi) procedee specifice istoriografiei: portretul, discursul, etc.
- c. *Plutarh – Viețile paralele*: i) informații generale despre viață și operă; ii) omul grec față de omul roman la Plutarh; iii) valoarea documentară a *Vieților*; iv) caracteristici stilistice.
- E. *Texte creștine*.
- a. *Septuaginta și Noul Testament*: i) informații generale despre istoricul textelor; ii) caracteristici lingvistice ale textelor; iii) caracteristici stilistice.

Un reprezentant al literaturii patristice: Grigorie de Nazianz: i) informații generale despre viață și operă; ii) originalitatea oratorică a autorului; iii) raportarea autorului la textele pre-creștine; iv) caracteristici stilistice și valoarea artistică a operei.

Teme de metodică

1. Școala ca sistem; opțiunea pentru studiul limbilor clasice, motivația învățării. Studiarea limbii eline din perspectiva integratoare a culturii și civilizației antice greco-romane.
2. Interdisciplinaritatea – obiectiv major în predarea limbii grecești; abordarea din perspectivă interdisciplinară a filosofiei, istoriei, mitologiei, religiei, artelor etc.
3. Pedagogia diferențiată și centrarea pe elev ca principii fundamentale ale învățământului liceal; obiective minimale și de extensie în proiectare, învățare și evaluare.

4. Corelarea conținuturilor disciplinare cu competențele vizate de efortul formativ al parcursului didactic de limbă greacă, având ca finalitate integrarea în viața socială și profesională.
 5. Conexarea absolut necesară a segmentelor de proiectare, învățare și evaluare la toate palierele disciplinare: cunoașterea limbii, formarea reprezentărilor culturale și atitudinale, modele ale muncii intelectuale.
 6. Proiectarea parcursului disciplinar:
 - a) obiective-cadru de pedagogie generală;
 - b) obiective de referință ale disciplinei, cu modele de activități de învățare;
 - c) conținuturi și concepte operaționale ale acestora.
 7. Strategii didactice ale învățării:
 - a) tehnica traducerii și a analizei complexe a textului grecesc;
 - metode și procedee folosite în predarea gramaticii grecești; tipul gradual de predare; structuri modulare;
 - predarea lexicului grecesc; neologismele românești cu origine greacă; cuvintele grecești al căror radical e prezent în compunerea unor cuvinte savante; căile de îmbogățire, fixare și activare a cunoștințelor de lexic grecesc, în scopul însușirii terminologiei științifice internaționale;
 - metode de predare (clasice și moderne) a literaturii grecești; tehnica analizei stilistice a textului grecesc;
 - b) cunoașterea lumii Greciei antice (cunoștințe actualizate despre lumea greco-romană).
 8. Folosirea tehnicii moderne, a mijloacelor audio-vizuale în lecția de limbă și literatură greacă.
- Evaluarea (obiective ale evaluării, tipuri de evaluare, tehnici specializate: diagnoza, evaluarea continuă, formativă și sumativă).

Bibliografie

I. Pentru temele de limbă

- Adrados, Francisco R., *Nuevasintaxisdelgriegoantiguo*, Madrid, Editorial Gredos, S.A., 1992.
 Humbert, J., *Syntaxegrecque*, C. Klincksieck, Paris, 1960.
 Georgescu, Contantin, *Manual de greacă biblică*, București, Nemira, 2011.
 Palmer, Leonard R., *The GreekLanguage*, New Jersey, Humanities Press, 1980.
 Ștef, Ana Felicia, *Manual de greacă veche*, București, Humanitas, 1996
 Ștef, Felicia, *Sintaxa structurală a limbii vechi grecești*, București, TUB, 1981

II Pentru teme de literatură

- Cahen, E., *Callimaque et son oeuvrepoétique*, Paris, 1929.
 Douglas, M. MacDowell, *AristophanesandAthens: An IntroductiontothePlays*, Oxford University Press, 1995.
 Easterling, P.E. & Kenney, E.J. (ed.), *The Cambridge History of ClassicalLiterature*, Cambridge University Press, 1985.
 Kirk, G.S., *The Iliad: A Commentary*, Cambridge University Press, 1985.
 Legrand, Ph.-E., *La poésie alexandrine*, Paris, 1924.
 Legrand, Ph.-E., *Étude sur Théocrite*, Paris, 1967.
 Marinescu-Himu, M., și Piatkowski, A., *Istoria literaturii eline*, Editura Științifică, București, 1972.
 Rachet, G., *Tragedia greacă*, trad. în limba română de Cristian Unteanu, Editura Univers, București, 1980.
 de Romilly, Jacqueline, *La tragédie grecque*, Quadrige, PressesUniversitaires de France, Paris, 1970.
 Vian, F., *Apollonios de Rhodes, Argonautiques*, vol. I-III, CUF, 1974-81.
 Sirinelli, J., *Urmașii lui Alexandru cel Mare, Literatura și gândirea greacă 334 a.Chr.–529 p.Chr.*, trad. în limba română de Th. Georgescu și C-tin. Georgescu, Ed. Teora, col. „Universitas“, 2000.
 Wace, J.B., Stubbings, F. H., *A Companion to Homer*, Londra, 1962.

Bibliografie pentru temele de metodica disciplinei

- Fontanier, Jean-Michel; Menu, Michel - *Le Grec en 15 leçons*; PUR, 2009;
 Ionescu, Miron – *Lecția între proiect și realizare*, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 1982;
 Gaur, Alexandru – *Cultivarea limbii în școală*, în Tribuna școlii, nr.9/XXI, 1972;
 Popescu, David – *Valoarea educativă a studiilor clasice*, București, EDP, 1972;
 Ungureanu, Gh. – *Îmbogățirea cu neologisme a vocabularului elevilor de liceu*, în Revista de pedagogie nr. 2/1981.